

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADE

(začiatok decembra 1946)

Člen SNR sen. Ľudovít Šenšel predložil mi otázky:

1. Či viem, že zamestnanci Povereníctva školstva a osvety, napr. Rumpel, Šteinhíbel, Prídavok, Miklovič za „tzv. Slovenského štátu zostavovali učebnice presiaknuté duchom fašistickým a národnosocialistickým, resp. niektorí z nich spoluúčinkovali pri rozhodovaní o aprobovaní učebníc, pričom neústupne nástojili, aby knihy nie nimi zostavované boli prispôsobené duchu fašistickému a národnosocialistickému a odopierali ich schválenie, kým ich podmienkam nebolo vyhovené“?

2. Či ďalej viem, že „títo istí mužovia píšu pre školy Ľudovej demokracie učebnice a rozhodujú o schvaľovaní a vydávaní učebníc, pričom je iste vecou podozrivej náhody, že ich učebnice sú schválené a vydané v Štátnom nakladateľstve“?

3. Či som ochotný zariadiť, „aby menovaní dostali také úradné zadelenie, kde im znemožnený bude akýkoľvek vplyv na zostavovanie, schvaľovanie a vydávanie učebníc“?

4. A napokon, či som ochotný zariadiť, „aby zamestnanci Povereníctva školstva a osvety iba vtedy mali možnosť predložiť učebnice na schválenie, ak na ich schválenie a vydanie nemajú absolútny vplyv“?

Ešte skôr, než som mohol po vyšetrení údajov člena Rady Ľ. Šenšela poslať odpoveď na citované otázky Predsedníctvu SNR, požiadal ma sen. Šenšel, aby som vynechal meno p. Michala Šteinhíbla, nakoľko sa dodatočne presvedčil, že ho vo svojom dotaze neodôvodnene spomenul, tým mu ukrivdil, a preto mu dal zadosťučinenie. Za týchto okolností treba mi len zodpovedať otázky týkajúce sa ostatných v interpretácii menovaných zamestnancov Povereníctva školstva a osvety.

Rumpel a Prídavok boli autormi učebníc Sloven-

čina moja a Miklovič autorom vlastivedy *Moja vlasť*. I tieto, ako učebnice Šteinhíblove, boli zostavené už za prvej Československej republiky, schválené Ministerstvom školstva a osvety v Prahe a vydané v rokoch od 1930—1938 Československou grafickou úniou v Prahe, Štátnym nakladateľstvom alebo Nakladateľstvom Komenský.

Tak ako Šteinhíbel ani ostatní menovaní zamestnanci Povereníctva školstva a osvety za býv. Slovenského štátu nezostavovali nové učebnice, ale len opravili za Československa vydané učebnice podľa požiadaviek učebných osnov z roku 1939.

Tieto učebné osnovy vydalo býv. Ministerstvo školstva a národnej osvety v Bratislave po dohode s cirkevnými vrchnosťami.

Cvičebnice *Slovenčina moja* sú gramatikou jazyka slovenského. Neboli presiaknuté duchom fašistickým a národnosocialistickým, čo vidno aj zo zistenia úradného recenzenta, že sú napísané v takom duchu, že po dvoch-troch škrtoch veľmi dobre by sa mohli používať v Československej republike. Ducha týchto učebníc najlepšie charakterizujú citáty zo spisov T. G. Masaryka, Karla Čapka a iných českých spisovateľov, ktoré autori ponechali i v novej úprave za býv. Slovenského štátu.

Pokiaľ ide o Miklovičove učebnice vlastivedy, stačí uviesť toľko, že na nátlak nemeckého vyslanca muselo byť jedno vydanie makulované a učebnica musela byť znova prepracovaná.

Tvrdenie, že niektorí z menovaných spoluúčinkovali pri rozhodovaní o aprobovaní učebníc sa nezakladá na pravde, pretože za býv. Slovenského štátu ako Šteinhíbel ani Miklovič nebol vôbec zamestnancom na MŠANO v Bratislave a autori Rumpel a Prídavok nemali pridelenú agendu schvaľovania učebníc. Teda ani jeden z nich nerozhodoval o aprobovaní učebníc ani svojich ani cudzích a nemožno nijako zistiť, kto z nich a kedy nástojil, aby knihy nie nimi zostavované boli prispôbené duchu fašistickému a národnosocialistickému. Takáto možnosť dáva sa jedine úradnému recenzentovi.

Nie je pravda, že spomínaní autori píšú v obno-

venej Československej republiky nové učebnice, pravda je však, že Povereníctvo školstva a osvety svojim prípisom zo dňa 25. marca 1946, čís. 52.713/46-A-II-1 ich vyzvalo, aby prepracovali podľa nových dočasných učebných osnov učebnice schválené — ako bolo vyššie spomenuté — Ministerstvom školstva a osvety v Prahe, pretože Učebnicová komisia zriadená pri PŠO uznala ich učebnice za najvhodnejšie. Bola to jediná cesta ako najrýchlejšie odstrániť katastrofálny nedostatok učebníc, na ktorý sám člen SNR p. sen. Šenšel poukázal v časopise Čas zo dňa 24. apríla 1946.

Otázka schvaľovania učebníc mohla sa dotýkať len Šteinhíbla ako prednostu pedagogického oddelenia II. odboru. Podľa zistenia postupovalo sa i tu presne podľa platných predpisov, čo konečne netreba osobitne spomínať, nakoľko p. senior Šenšel podozrenia voči Šteinhíblvi odvolal.

Ak šlo o rukopis učebnice, ktorej autorom bol zamestnanec pedagogického oddelenia, predložilo spomenuté oddelenie i s posudkami a návrhmi recenzentov na rozhodnutie služobne nadriadenému orgánu, t. j. prednostovi odboru alebo jeho zástupcovi.

Ani jeden autor neschvaľoval učebnicu sám.

Povereníctvo školstva a osvety svojim výnosom zo dňa 12. augusta 1945, čís. 2496/45-prez. rozhodlo, že učebnice na schvaľovanie môže predkladať len Štátne nakladateľstvo.

Všetci spomínaní autori boli preverení preverovacou komisiou zriadenou pri PŠO. Okrem Šteinhíbla i p. Miklovič bol aktívne činný v Slovenskom národnom povstaní, potom bol nemeckým vojskom zajatý a odvečený do Ríše.

Teda v nijakom prípade ani u p. Prídavka, Rumpala a Mikloviča niet pochybnosti o ich štátnej a politickej spoľahlivosti a v dôsledku toho niet príčiny, aby neboli pridelení na také miesto, ako to žiadajú záujmy úradu.

K poslednej otázke uvádzam, že Povereníctvo školstva a osvety zavádza nový spôsob schvaľovania učebníc, odlišný od ktoréhokoľvek spôsobu terajšej praxe. Na učebnice pre národné školy vypísala sa už

anonymná súťaž a predložené práce posúdi komisia zložená z odborne zainteresovaných osôb, ktoré, samozrejme, súťaže sa zúčastniť nemôžu.

Prosím, aby člen SNR, p. senior Ludovít Šenšel, resp. plénum SNR, prijali túto odpoveď.

L. Novomeský